

Donatis prepovedan

S TRETJE SLOVENSKE UMETNIŠKE RAZSTAVE L. 1909.

FOT. FR. VESEL

Delo in denar.

Povest. Spisal dr. Fr. Detela.

(Dalje.)

III.

Tako je prišel Kocjanov Janez iz Medgorja na Fužine o pravem času, ravno takrat, ko je najemala tvornica zaradi obilih naročil novih delavcev. Ravnatelj je sicer menil, da bi mu bil izučen rokodelec ljubši, vendar ni zavrnil Janeza, ki mu je nekako neodločen molil poselsko knjižico. Opominjal ga je, kako se mora pokoriti vsakemu nadzornikovemu ukazu, kako se držati tvorniškega reda, če noče, da ga zadene kazen, da se mu utrga plača, da se odpusti iz službe. Janez je prikimal in šel. Ko pa je stopil iz pisarne, ga je zajela, obrnila in potegnila s seboj množica delavcev, ki so hiteli iz tvornice, oblačili si gredoč suknje, prižigali pipe in neprijazno gledali fanta, ki je zašel mednje, dasi ni njih vrste. Slišal je pripomnje, da naj bi kmetje rajši pridneje obdelovali svojo zemljo, da ne bi bila živila tako draga, ne pa hodili v tvornice izgage in konkurence delat. Janez se je preril in stopil v kraj. Od druge strani so pričebljale delavke, si zavezovale rute, pletle pričete nogavice in se zunaj dvorišča razprševale na vse strani ali pa se sčakavale z delavci, svojimi soprogi ali brati ali znanci.

Janez bi bil rad nagovoril kakšnega človeka in ga vprašal, kje da bi dobil stanovanje; toda ni si prav upal, ker je videl same neprijazne obraze. Oziral se je neodločen na desno in levo in premiš-

ljeval, kam naj se obrne, ko ga dojde priletel delavec. Janez ga pozdravi nekako boječe in nezaupljivo; ker pa je odzdravil mož prijazno in iskreno, se mu pridruži Janez in mu začne razkladati svoje težave.

„Jaz sem livar Jemec,“ je dejal mož, ki je bil zbudil s svojim odkritim, od ognja in saj zatemnelim obrazom v Janezovem srcu zopet zaupljivo samozavest, „livar v tvornici. Eno posteljo imam še v hiši. Če ti je prav, pojdi z menoj pogledat. Moj sin Jože je ključavničar v tvornici in Draga, moja hči, tudi delavka, tako da služimo trije, dokler nam Bog ljubo zdravje da. Žena pa gospodinji. Odkod pa si ti?“

Janez je pripovedoval, da hoče nekoliko poizkusiti, kako da se dela po svetu, in videti, če je tvorniško delo res tako težko in če bi se dalo kaj več prislužiti v tvornici nego na kmetih. Tako sta prišla po blatni stezi do preproste hišice, ki jo je obdajal od dveh strani par korakov širok zelnik in na spodnji strani vrtiček.

Livar je peljal fanta v hišo in mu pokazal spalnico z dvema posteljama; ena je za sina Jožeta in drugo dobi on, če hoče. Janez je prikimal in odložil prtljago.

Oh, kako je bilo vse tesno!

Toda kaj je hotel! Drugje morda še zatorej ni; in tukaj mu je ugajal vsaj gospodar.